

DLI-NOTAT

Bruxelles, d. 7. marts 2006/BB/kb

Service direktivet og det danske uddannelsessystem

Afstemningen om Service direktivet på plenarsamlingen i Strasbourg gav ikke nogen endegyldig afklaring i forhold til uddannelsesområdet. Følgende notat forsøger at give et overblik over, hvad der blev vedtaget, samt – ikke mindre interessant – hvad der ikke blev vedtaget.

Af vedtagne punkter af interesse kan først og fremmest nævnes:

- Tjenesteydelser af almen interesse (SGI) ”som defineret af medlemsstaterne” er fuldstændigt undtaget fra direktivets anvendelsesområde. Nationalstaterne har således fortolkningsretten.¹ Det vil derfor være meget interessant, hvorvidt den danske regering i relation til uddannelsesområdet vil anvende denne ret for dermed at holde det danske uddannelsessystem uden for Service direktivet.

Tjenesteydelser af almen økonomisk interesse (SGEI) er stadig omfattet af direktivets anvendelsesområde, men er dog undtaget fra Direktivets artikel 16 om ”frihed til at udøve servicevirksomhed”.² Det vil sige, at f.s.v.a. grænseoverskridende udøvelse af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, er det nu modtagerlandets regler, der skal følges og ikke oprindelseslandets.

Idet SGEI stadig er omfattet af direktivets anvendelsesområde, er denne form for tjenesteydelser dog omfattet af de generelle bestemmelser om forbudte krav og krav der skal evalueres i artikel 14 og 15. Det vil sige, at danske myndigheder eksempelvis ikke kan stille krav til en udenlandsk serviceudbyder som ”direkte eller indirekte er begrundet i nationaliteten eller – for selskabers vedkommende – i hovedsædets beliggenhed...”.³ Derudover vil krav til udenlandske serviceudbydere skulle opfylde tre kriterier: Ikke-diskrimination, nødvendighed og proportionalitet.

Da der på nuværende tidspunkt ikke foreligger nogen entydig definition på henholdsvis tjenesteydelser af almen interesse (SGI) og tjenesteydelser af almen økonomisk interesse (SGEI), er betydningen af ovenstående endnu ikke klar. Det er som nævnt fortsat op til den enkelte medlemsstat at definere disse begreber.⁴ De europæiske uddannelsesorganisationer vurderer dog, at der kan være en reel mulighed for, at f.eks. en dansk beslutning om at definere en given uddannelse som en SGI, kan bringes for EF-Domstolen med påstand om handelshindring.

- Betragtning 16: I forslaget definition af begrebet tjenesteydelse nævnes ”undervisning inden for rammerne af det nationale uddannelsessystem i såvel private som offentlige undervisningsinstitutioner”, som et eksempel på virksomhed, der ikke er omfattet af definitionen på en tjenesteydelse og dermed ikke er omfattet af direktivets anvendelsesområde. Som udgangspunkt kan det således synes sikret, at det nationale uddannelsessystem er undtaget fra

¹ jf. artikel 2, stk. 2, litra – a

² jf. artikel 17, stk. 2

³ Jf. artikel 14, stk. 1

⁴ jf. henholdsvis artikel 2, stk. 2, litra – a, artikel 4, nr. 1 b og artikel 1

DLI-NOTAT

Service direktivets anvendelsesområde, men forslaget ordlyd kan resultere i sager ved EF-Domstolen, bl.a. fordi det er uklart, hvad begrebet "det nationale uddannelsessystem" dækker over.

- Betragtning 7c: I en noget vag formulering fastslås det, at "*...uddannelsesmæssige og kulturelle tjenester, der ofte sigter mod at gennemføre velfærdsmæssige mål, bør ikke berøres af bestemmelserne i dette direktiv.*" Den reelle betydning heraf er dog ikke klar.
- Betragtning 24: I denne betagtning nævnes uddannelse som et eksempel på et tvingende alment hensyn, i henhold til hvilket der kan fremsættes krav om fremlæggelse af originale dokumenter, bekræftede genpartier eller bekræftede oversættelser. Derimod nævnes uddannelse *ikke* i artikel 4, nr. 7 a, hvor der fremsættes en ikke-udtømmende liste over tvingende almene hensyn, forhold til hvilke Direktivets bestemmelser kan tilsidesættes.

Ordfører Evelyne Gebhardt (PSE, DE) havde forud for afstemningen fremsat et forslag (am. 253) om eksplicit at undtage uddannelsesområdet fra Direktivets artikel 2. Dette forslag faldt med stemmerne 291 for, 352 imod og 6 undladelser.

Gebhardt og PSE-gruppen havde ligeledes fremsat et forslag (am. 251) om en fuldstændig undtagelse af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse (SGEI), som dog også faldt med stemmerne 269 for, 365 imod og 3 undladelser.

I begge tilfælde stemte de danske medlemmer af den konservative EPP-gruppe og den liberale ALDE-gruppe imod forslagene.

Det meget omtalte oprindelseslandsprincip blev som et kompromis mellem den konservative og socialistiske gruppe omformuleret radikalt. Dog tilsiger artikel 16 forsat, at de enkelte medlemsstater skal give adgang til servicevirksomheder fra andre medlemsstater. Venstrefløjsgruppen GUE stillede forslag om, at alle tjenesteydelser vedrørende forskning og uddannelse skulle undtages fra dette princip, men forslaget faldt med stemmerne 283 mod 353 – igen med den samme stemmefordeling blandt de danske MEP'er.

Omend det med de ovennævnte bestemmelser kan synes som om, de væsentligste dele af uddannelsesområdet i praksis er undtaget fra Service direktivet, giver den nuværende direktivtekst dog anledning til to problemstillinger:

1) Indholdsstyring

Den foreliggende direktivtekst kan give anledning til tvivl om, hvorvidt EF-traktatens tjenesteydelsesbegreb kan udvides til at dække dele af uddannelsesområdet. Hvis det er tilfældet, vil en udenlandsk drevet uddannelseskonzern eksempelvis kunne åbne private, brugerbetalte handelsskoler og dernæst kræve uddannelsen godkendt af Undervisningsministeriet. Dermed vil indholdsstyringen i de erhvervsfaglige uddannelser komme under pres.

2) Udgiftsstyring

I forlængelse af ovennævnte eksempel vil en privat, SU-godkendt uddannelse højst sandsynligt falde ind under kategorien tjenesteydelser af almen økonomisk interesse (SGEI). Dermed vil såvel udbydere af tjenester, dvs. private undervisningsinstitutioner, som studerende formentlig kunne

DLI-NOTAT

kræve støtte (taxameter og supplerende stipendium) på linie med fuldt offentligt finansierede og drevne institutioner.

Den uklarhed, som er skitseret i begge de ovennævnte tilfælde, vil formentlig kunne give anledning til en række sager ved EF-Domstolen for, at få afklaret de gældende retsforhold på området.